

ČESKÝ JAZYK A LITERATURA

Charakteristika vyučovacího předmětu – 1. stupeň

Obsahové, časové a organizační vymezení

Obsahové vymezení vyučovacího předmětu

Předmět český jazyk a literatura poskytuje dovednosti potřebné nejen pro jazykové vzdělání, ale také pro úspěšné osvojování poznatků v dalších vzdělávacích oblastech, respektive oborech. Užívání mateřského jazyka v psané i mluvené podobě pomáhá poznávat vývoj lidské společnosti, vytvářejí se tu předpoklady pro efektivní lidskou komunikaci, pro vyjadřování pocitů a postojů a pro pochopení role žáka v různých komunikačních situacích, pomáhá mu orientovat se při vnímání sebe sama i světa kolem.

Na 1. stupni je prvořadým cílem vytvořit žákům vzdělávací nástroje – čtení a psaní. Přitom se klade důraz na čtení s porozuměním. Žáci nastupující do školy se už dokážou česky dorozumět, je dobré tuto dovednost dále rozvíjet, obohacovat jejich slovní zásobu a seznamovat je se spisovnou podobou českého jazyka. Výuka gramatiky je jedním z cílů, ale také cestou, jak díky poznávání struktury jazyka rozvíjet komunikační dovednosti.

Vyučovací předmět je rozdělen do tří částí, jejichž obsah se prolíná:

a) komunikační a slohová výchova

- chápání smyslu jazykových sdělení
- vytváření jazykových sdělení mluvených i psaných a jejich interpretace
- čtení s porozuměním, analýza a kritické posouzení textu
- posouzení formální stránky a výstavby textu

b) jazyková výchova

- osvojení spisovné podoby českého jazyka a rozvíjení dalších intelektových dovedností potřebných při poznávání jazyka

c) literární výchova

- poznávání základních druhů literatury prostřednictvím četby
- poznávání základních znaků díla a autora, hodnocení díla
- postupná schopnost tvořivé recepce, interpretace a produkce liter. textu

Vzdělávání ve vyučovacím předmětu český jazyk a literatura vede k:

- chápání jazyka jako svébytného historického jevu, který odráží historii i kulturu národa, sjednocuje ho a člověku slouží jako nástroj k celoživotnímu vzdělávání
- rozvíjení pozitivního vztahu k mateřskému jazyku, který pro nás může být zdrojem rozvoje naší osobnosti
- vnímání a postupné osvojování jazyka jako bohatého a mnohotvárného prostředku k získávání a předávání informací, k vyjádření potřeb a prožitků a sdělování názorů
- zvládnutí běžných pravidel mezilidské komunikace v rámci daného kulturního prostředí a rozvíjení pozitivního vztahu k jazyku v rámci interkulturní komunikace

- samostatné získávání informací z různých zdrojů a zvládnutí práce s různými prameny a odlišně zaměřenými texty
- získávání sebedůvěry při vystupování na veřejnosti, kultivovaný projev jako prostředek prosazení se
- individuální prožívání slovesného uměleckého díla, sdílení čtenářských zážitků, rozvíjení pozitivního vztahu k literatuře i k dalším druhům umění založených na uměleckém textu, rozvíjení citového a estetického vnímání

Časové vymezení vyučovacího předmětu

1. ročník – 9 hodin týdně (z toho 1 disponibilní)
2. ročník – 9 hodin týdně (z toho 1 disponibilní)
3. ročník – 9 hodin týdně (z toho 3 disponibilní)
4. ročník – 7 hodin týdně (z toho 2 disponibilní)
5. ročník – 7 hodin týdně (z toho 1 disponibilní)

Organizační vymezení vyučovacího předmětu

Výuka probíhá většinou v kmenových třídách, využívána je i počítačová učebna. Při vyučování se využívá práce s výukovými programy, učebnicí, pracovními a dalšími sešity, využívají se knihy sloužící jako společná četba a další podle individuálních zájmů žáka, vlastní tvorba, dále nástěnné tabule, slovníky, jazykové příručky. Častá je také práce s audio-vizuální technikou. Některá témata, zejména z oblasti literatury, jsou realizována formou krátkodobých projektů (i mezipředmětových), jsou zařazeny i projekty dlouhodobé. Dalším způsobem naplňování cílů předmětu jsou návštěvy knihoven, archívu, divadelních a filmových představení a besedy, výstavy.

Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvoj klíčových kompetencí žáků

Kompetence k učení

žák

- vyhledává a třídí informace a propojuje je do širších významových celků
- kriticky hodnotí výsledky svého učení a diskutuje o nich
- využívá prostředků výpočetní techniky
- dokáže systematicky vést a ukládat informace
- umí aplikovat naučená pravidla pravopisu a vzájemně je propojuje
- orientuje se v mluvnických a literárních termínech souvisejících s probíraným učivem

Kompetence k řešení problémů

žák

- vyhledává informace vhodné k řešení problému
- využívá získaných vědomostí a dovedností k objevování různých variant řešení
- samostatně řeší problémy a volí vhodné způsoby řešení
- uvážlivě rozhoduje
- umí nalézat chyby v textu a odůvodní správné řešení

Kompetence komunikativní

žák

- naslouchá promluvám druhých lidí a vhodné na ně reaguje
- účinně se zapojuje do diskuse a vhodně obhajuje své názory
- rozumí různým typům textů a záznamů
- využívá informačních a komunikačních prostředků
- pomocí literárního i gramatického učiva si rozšiřuje slovní zásobu
- dokáže srozumitelně vystavět větné celky a vytvořit text zadaného žánru
- formuluje a vyjadřuje své myšlenky a názory v logickém sledu, výstižně a kultivovaně se vyjadřuje ústně i písemně

Kompetence sociální a personální

žák

- účinně spolupracuje ve skupině
- podílí se na utváření příjemné atmosféry v týmu
- věcně argumentuje
- dokáže požádat o pomoc druhé

Kompetence občanské

žák

- respektuje přesvědčení druhých lidí
- chrání naše tradice, kulturní i historické dědictví
- aktivně se zapojuje do kulturního dění
- má pozitivní postoj k uměleckým dílům
- má potřebu literárního projevu, recitace, četby

Kompetence pracovní

žák

- dodržuje hygienu práce
- dodržuje bezpečnostní pravidla pro práci s výpočetní technikou
- využívá svých znalostí v běžné praxi
- připraví se a udržuje pracovní prostor

Kompetence digitální

žák

- využívá digitální technologie, které později uplatní při vyhledávání informací, při tvorbě prezentací, psaní textů a k písemné komunikaci
- žák čte s porozuměním přiměřeně náročné texty včetně elektronických
- zvládá základní hygienické návyky spojené se psaním, včetně návyků spojených s používáním digitálních technologií
- využívá vybrané formy elektronické komunikace, respektuje pravidla bezpečného a zdraví neohrožujícího chování při elektronické komunikaci

Pro žáky se znevýhodněním mohou digitální technologie v případě potřeby představovat podporu při jejich školní práci.

